

Основні детермінанти забезпечення продовольчої безпеки держави охоплюють широкий спектр факторів, які взаємопов'язані та взаємозалежні. До цих факторів належать ефективність сільськогосподарського виробництва, що залежить від таких аспектів як технології, доступ до ресурсів (землі, води), а також від стійкості до кліматичних змін і природних катастроф. Політична стабільність і ефективне управління також відіграють важливу роль, оскільки вони впливають на законодавче регулювання, розподіл ресурсів та можливості для розвитку сільськогосподарського сектора. Економічна стійкість мають безпосередній вплив на здатність держави інвестувати у сільське господарство, розвивати інфраструктуру та підтримувати дослідження та інновації. Міжнародна торгівля і глобалізація також є значущими, оскільки вони визначають, наскільки країна залежна від імпортованих продовольчих товарів та наскільки вона вразлива до світових ринкових коливань. Соціальні фактори, такі як рівень доходів, доступ до освіти та здоров'я, впливають на споживчі звички та доступ до якісного харчування. Культурні аспекти та традиції також формують харчові звички та вподобання, які в свою чергу впливають на продовольчу безпеку. Наукові та технологічні інновації мають вирішальне значення для підвищення продуктивності, ефективності та стійкості сільськогосподарського виробництва. Екологічна стійкість також є ключовою, оскільки збереження природних ресурсів та зменшення забруднення середовища є важливими для тривалого та стійкого виробництва продовольства.

При цьому, ключовими проблемами в питанні забезпечення продовольчої безпеки є виклики, пов'язані з виробництвом, розподілом і доступністю продовольства. Це охоплює питання, як зміна клімату, що впливає на урожайність, політичні та економічні нестабільності, що впливають на поставки продовольства, а також соціальні та економічні нерівності, які обмежують доступ окремих верств населення до якісного харчування. Також серед проблем можна виділити зростаючу міграцію населення, яка ставить під загрозу продовольчу безпеку в регіонах з високим рівнем міграції, і виклики, пов'язані з урбанізацією та збільшенням населення.

Зауважимо, що перспективи для подальших досліджень у цій сфері охоплюють розробку інноваційних технологій у сільському господарстві, що можуть підвищити урожайність та стійкість до кліматичних змін, вивчення соціально-економічних аспектів доступу до продовольства, аналіз впливу глобалізації та міжнародної торгівлі на продовольчу безпеку, а також розробка політичних стратегій для протидії негативному впливу політичних конфліктів та економічних криз на продовольчу безпеку. Важливо також дослідити шляхи підвищення обізнаності населення щодо важливості продовольчої безпеки та розвитку відповідального споживання.

Література:

1. Хаєцька О.П. Органічне виробництво як складова забезпечення продовольчої безпеки України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 4 (62). С.57-74.
2. Колісник Г.М. Продовольча безпека України та особливості її розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 5 (115). С. 72-76.

Бойко В.В.

здобувач вищої освіти 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Гаврилова Н.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

Ризики комерційних банків в науковій літературі розглядаються як ймовірність відхилення від запланованих дій, результатів та показників діяльності. Зрозумілим є те, що причиною відхилення можуть бути напрямки здійснення активно-пасивних операцій комерційних банків, їх організація та проведення, рівень та професіоналізм корпоративного управління, а також вплив факторів зовнішнього середовища.

Оскільки банки займають вирішальну позицію в фінансовому посередництві, то саме вони мають найпершими діагностувати потенційні загрози та вживати заходів щодо їх негативного впливу. Управління потенційними загрозами та їх мінімізація сприяє стабільному функціонуванню комерційних банків.

Поняття «ризик» згідно з Постановою правління НБУ від 02.08.2004 № 361 розрізняють у двох напрямках: ризик (з точки зору банку) – це потенційна можливість недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів; ризик (з точки зору Національного банку) – це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/ або надходження банку [3].

З початку повномасштабної війни НБУ ухвалив рішення, які посприяли забезпеченню стійкості комерційних банків та збереженню фінансової стабільності в країні загалом.

По-перше, НБУ надав підтримку державі через заходи купівлі цінних паперів уряду на первинному ринку.

По-друге, здійснено ряд заходів щодо безперебійного функціонування банківської системи через заходи кредитування бізнесу, збереження рівня ліквідності.

По-третє, НБУ проводив заходи щодо захисту інформації та забезпечення платіжних операцій та подальшої повноцінної роботи всієї інфраструктури;

По-четверте, НБУ активно проводив заходи щодо збереження довіри громадян до банківської системи, забезпечення здійснення платіжних послуг в умовах енергетичного обмеження [2].

НБУ «з урахуванням норм законодавства Європейського Союзу та вимог Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначив підходи щодо управління ризиками в банках і банківських групах через впровадження наступних заходів:

- запровадження поняття «кіберризик» та виділено його з загальної категорії інформаційно-комунікаційних ризиків;
- визначено загальні підходи щодо управління ризиками інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційної безпеки» [1].

Отже, управління банківськими ризиками це постійний процес, який спрямований на управління загрозами та пошуком постійними можливостями щодо забезпечення стійкості банківської системи, збереження вартості капіталу. Процес управління банківськими ризиками є постійним і полягає у розробці стратегії діяльності всієї банківської системи та банківської установи зокрема.

Література:

1. Актуалізовано підходи до управління ризиками в банках і банківських групах. НБУ <https://bank.gov.ua/ua/news/all/aktualizovano-pidhodi-do-upravlinnya-rizikami-v-bankah-i-bankivskih-grupah>
2. За ефективну роботу в умовах повномасштабної війни. Відділ аналітики «Урядового кур'єра». Урядовий кур'єр. 15.03.2023р. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/za-efektivnu-robotu-v-umovah-povnomasshtabnoyi-vij/p/>
3. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361 / Національний банк. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04> (дата звернення: 25.11.2023).